

Innst. S. nr. 124

(2001-2002)

Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Andersen og Per Sandberg om å stanse alle forsøk og prosjektering av privat bosetting av asylsøkere

Dokument nr. 8:55 (2001-2002)

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- a) Stortinget ber Regjeringen stanse alle former for privat bosetting av asylsøkere.
- b) Stortinget ber Regjeringen i revidert budsjett om å nedjustere årets budsjetterte mottak av asylsøkere fra 12 000 til 6 000.
- c) Stortinget ber Regjeringen intensivere etablering av "utvidede", lukkede UDI- mottak."

Som bakgrunn for forslagene vises det i dokumentet til at det i St.meld. nr. 17 (2000-2001) Asyl- og flyktningepolitikken i Norge ble foreslått å igangsette et avgrenset prøveprosjekt om privatboende asylsøkere, noe Stortinget ga sin tilslutning til. Det ble forutsatt at det gjøres innenfor strukturer som enten knytter enkeltpersoner opp mot mottak eller gjennom å etablere mottakskontaktpunkt som de privatboende kan falle inn under. Det foreslås å innføre et prøveprosjekt i Vestfold fra mars 2002.

I tillegg etableres det nå desentraliserte mottak, hvor asylsøkerne bor spredt i leiligheter i kommunen med et koordinerende kontor (driftsoperatør). 10 kommuner i Norge har allerede slike mottak, og det planlegges flere. Desentraliserte mottak blir i prinsippet det samme som privatboende asylsøkere.

I prosjektskissen står det at det er to hensikter med forsøket: "Redusere statens utgifter til asylmottak" og "Folk skal få et normalt liv raskest mulig".

Forslagsstillerne stiller en rekke kritiske spørsmål til hensikten med forsøket og gjennomføringen av det.

Det vil med stor sannsynlighet bli et merarbeid for kommunen. Hvis det er vanskelig å få kontakt med asylmottaket, vil man ty til det kommunale hjelpeapparatet.

Den vertskommunale kompensasjonen vil være i underkant av kr 3 000 pr. person pr. år.

Forslagsstillerne viser til at problemer med oppfølging fra mottak ved store geografiske avstander ikke blir fanget opp. Det vises til at det er derfor man velger et lite fylke for å unngå problemer pga. avstand! En slik ordning vil være i strid med den nye bosettingsstrategien.

I Sverige bosetter over 60 pst. av asylsøkerne seg selv. De fleste i Stockholm, Malmø og Gøteborg. Dette har bidratt til store problemer i disse byene.

Kommunenes Sentralforbund (KS) har tidligere gitt innspill til Utlendingsdirektoratet (UDI) med fakta om hvor uheldig den svenske modellen er for både personer og kommuner.

Forslagsstillerne konkluderer med at mange kommuner allerede sliter med å skaffe boliger til flyktninger de har vedtatt mottatt. Privat bosetting av asylsøkere vil påføre kommunene ytterligere belastninger. Dette vil øke presset på boligmarkedet som allerede er hardt presset fra før, og resultater fra slike prosjekter i Sverige viser at man får uverdige boforhold, uoversiktlig vedrørende skille mellom de som allerede har fått opphold og de som er "søkere". Til sist vil denne praksisen ramme flyktningene selv ved at det skapes større motsetninger og motstand i lokalbefolkningen.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sigvald Oppebøen Hansen, Reidar Sandal, Karl Eirik Schjøtt-Pedersen og Signe Øye, fra Høyre, Peter Gitmark, Hans Kristian Hogsnes og Kari Lise Holmberg, fra Sosialistisk Venstreparti, Helge Bjørnsen og Heikki Holmås,

fra Kristelig Folkeparti, Anita Apelthun Sæle og Ivar Østberg, og fra Senterpartiet, lederen Magnhild Meltveit Kleppa, vil vise til den store utfordringen utlendingsforvaltningen står overfor i en situasjon hvor antallet ankomne asylsøkere i Norge er høyt. I 2001 kom det nærmere 15 000 asylsøkere til Norge. I statsbudsjettet for inneværende år beregnes det en ankomst av 12 000 asylsøkere, mens prognosene for 2002 nå tyder på opp mot 18 000 asylsøknader. For å håndtere et høyt antall asylsøkere åpnet Stortinget ved behandlingen av St.meld. nr. 17 (2000-2001) for å prøve ut alternative boformer til asylmottak, hvorav muligheten til å bo i private hjem var et alternativ.

På bakgrunn av behandlingen av St.meld. nr. 17 (2000-2001) har departementet i større grad åpnet for alternative boløsninger, deriblant et avgrenset prøveprosjekt med privatboende asylsøkere.

Komiteen mener at en innskjerping av regler og rutiner, informasjon ved utenriksstasjonene sammen med strammere og bedre organisering, vil medvirke til at færre mennesker med grunnløse asylsøknader ankommer Norge.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til at forslagsstillerne foreslår at Regjeringen i revidert budsjett skal nedjustere årets budsjetterte mottak av asylsøkere fra 12 000 til 6 000.

Flertallet vil vise til at Regjeringen gjennom budsjettreglementet er pålagt å drive realistisk budsjettering. Den budsjetterte ankomsten av 12 000 asylsøkere er vedtatt av Stortinget på bakgrunn av erfaringer og best mulig skjønn.

Flertallet vil videre vise til at UDI har iverksatt en rekke ulike tiltak for raskt å kunne håndtere det høye antallet asylsøkere, deriblant differensiert saksbehandling og differensierte tilbud i mottak. Samarbeidet med politiet er intensivert, og det utredes bortfall av utelser for personer som har fått endelig avslag på søknad om asyl.

Flertallet mener imidlertid det er urealistisk budsjettering å be Regjeringen i revidert budsjett om å nedjustere årets budsjetterte mottak av asylsøkere fra 12 000 til 6 000 og går imot en slikt forslag.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til at ett av forslagene fra forslagsstillerne i Dokument. nr. 8:47 (2000-2001) er forsøkene med at privat bosetning av asylsøkere skal stoppes.

Dette flertallet viser til at i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 17 (2000-2001) Asyl- og flyktningpolitikken i Norge, fremlagt av regjeringen Stoltenberg, sa en samlet komité i Innst. S. nr. 197 (2000-2001) at:

"Komiteen er også enig i at det bør etableres forsøk med selvbosetting, men forutsetter at dette gjøres innenfor strukturer som enten knytter enkeltperson opp mot et mottak eller gjennom å etablere mottakskontaktpunkt som de enkelte selvbosatte faller inn under. Med et økt fokus på avdekking av kvalifisering og språkopplæring knyttet til mottakene, er det en forutsetning at også selvbosatte blir trukket inn i dette."

Dette flertallet har merket seg at statsråden i sitt brev av 6. mars 2002 til komiteen viser til disse forutsetningene, bl.a. at:

"Prøveprosjektet vil bli satt i gang i dialog med berørte kommuner og KS, ..."

Dette flertallet forutsetter at det ikke igangsettes prøveprosjekter uten at det gjøres i samarbeid med Vestfold fylkeskommune og de berørte kommunene.

Dette flertallet vil vise til svarbrevet fra statsråd Solberg hvor det slås fast at de fleste tar imot tilbudet om innkvartering i statlige mottak for asylsøkere. Når det gjelder prøveprosjektet med privat bosetning vil det være begrenset til 2002 og vil i etterkant bli evaluert.

Dette flertallet mener at prøveprosjektet med privat bosetning av asylsøkere skal fullføres og evalueres. Når evalueringen foreligger må man stilling til om dette er en ordning som skal gjøres permanent eller avskaffes.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til at forslagsstillerne også tar til orde for mer lukkede asylmottak. Som det fremgår i svarbrevet fra statsråd Solberg så er UDI godt i gang med etableringen av et nytt mottakssystem som vil innebære et fysisk skille mellom asylsøkere med antatt grunnløse asylsøknader og andre asylsøkere. Dette systemet vil også innebære økt kontroll av mottak for asylsøkere med antatt grunnløse søknader.

Flertallet vil på sin side også understreke viktigheten av at departementet hele tiden følger opp det igangsatte arbeidet, samtidig som nye nødvendige tiltak vurderes ved behov.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet viser til at kommunal- og regionalministeren ved flere anledninger har tatt til orde for å åpne for ytterligere arbeidsinnvandring av ufaglært arbeidskraft. Disse medlemmer er skeptisk til å sende ut slike signaler i dagens situasjon, og mener dette lett kan oppfattes som om det er mulig å få arbeids- og oppholdstillatelse i Norge bare man henvender seg ved grensen. Disse medlemmer er bekymret over det store antall asylsøkere som for tiden kommer til landet og mener at det er helt nødvendig å få kontroll med disse. De som trenger beskyttelse må bli behandlet etter menneskerettighetskonven-

sjonene, mens de som ikke trenger beskyttelse, må sendes ut snarest mulig.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at økt tilgang på arbeidskraft er avgjørende for å opprettholde verdiskapingen i konkurransutsatte virksomheter og for å gi gode muligheter for vekst og nyskaping.

Selv med et mer fleksibelt arbeidsmarked og tiltak for å legge til rette for at flest mulig kan være i arbeid, vil ikke tilgangen i Norge kunne dekke behovet for arbeidskraft i tiden som kommer.

Disse medlemmer støtter derfor kommunal- og regionalministerens vurdering av behovet for en oppmykning i regelverket for arbeidsinnvandring til Norge.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til den nye vellykkede bosettingsstrategien som er innført fra 2001 der kommunene nå er villige til å ta imot mange flere flyktninger enn tidligere, spesielt i sentrale strøk. En av årsakene til at kommunene har gitt sin tilslutning til den nye strategien er nettopp tanken om en rask, god og stabil bosetting under en viss form for kontroll og samarbeid mellom kommunene og staten.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener at en ny ordning med muligheter for asylsøkere til å bosette seg privat i kommunen vil slå beina under hele grunnlaget for den nye strategien. Disse medlemmer mener det vil være uheldig å innføre et nytt prøveprosjekt om privat bosetting nå og vil gå imot det. Utprøving av et slikt prosjekt vil medføre at det vanskeliggjør arbeidet med å skaffe boliger til flyktninger som bosettes. Problemer på boligmarkedet er den største årsaken til at sentrale kommuner ikke makter å bosette det antallet de er forespurt om. Å gi tillatelse til privat bosetting vil forverre situasjonen på boligmarkedet ytterligere.

Disse medlemmer viser også til at det i Sverige har vært et lignende system med egenbosetting som det Regjeringen nå ønsker å innføre. Det viser seg at erfaringene med et slikt system fører til trangboddhet, sosiale problemer, ghettoer og politiet finner ikke folk når de har fått avslag på vedtak og skal sendes ut.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen ikke iverksette forsøk med privat bosetting av asylsøkere."

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, vil foreslå at

forslagene i Dokument nr. 8:55 (2001-2002) ikke bifalles.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil foreslå at forslagene b) og c) i dokumentet ikke bifalles.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Arne Austenå og Per Sandberg, registrerer at Stortinget ved behandling av St.meld. nr. 17 (2000-2001) åpnet for alternative boformer for å kunne bosette flere asylsøkere. Disse medlemmer deler ikke dette synet.

Disse medlemmer vil advare mot en videre naiv tro på at Norge uproblematisk skal føre en vellykket integreringspolitikk med den økende asyltilstrømmingen. Disse medlemmer viser til at Norge i 2001 hadde rekordstor asylinnvandring til Norge, videre at Norge tok imot 12 000 mennesker på familiegjenforening, i tillegg til dette kommer kvoteflyktninger. Utviklingen ser ikke til å endre seg vesentlig i 2002.

Disse medlemmer viser til at presset på boligmarkedet i sentrale strøk allerede er meget høyt. Det er etter disse medlemmers syn nærmest uansvarlig å ikke ta signalene alvorlig, men i stedet bidra til å økt press på boligmarkedet med økte priser og dårlig boligstandard som resultat.

At Regjeringen mener prøveprosjektet med privat bosetting kun vil være begrenset til 2002 og deretter vil bli evaluert, finner ikke disse medlemmer å kunne støtte, situasjonen er etter disse medlemmers nærmest ute av kontroll. Disse medlemmer mener derfor det er tvingende nødvendig med en vesentlig innstramming i asylinnvandringen allerede i inneværende år.

Argumentet om at Regjeringen ikke kan foreta en slik innstramming pga. pålegget om en realistisk budsjettering finner disse medlemmer noe underlig, da det er akkurat det Regjeringen ikke gjør. Disse medlemmer viser til at Stortinget ved behandlingen av St.prp. nr. 101 (2000-2001) måtte foreta store ekstravilgninger. Disse medlemmer vil også gjøre oppmerksom på at årets prognoser tilsier en sannsynlig stor sprekk på budsjettet for asylinnvandring. Den eneste måten å opptre realistisk i forhold til budsjettet er nå å forta en vesentlig innstramming, disse medlemmer ber derfor at Regjeringen tilstreber en realistisk budsjettering i 2002, ved å forholde seg til at det er budsjettet med 12 000 asylsøkere.

Disse medlemmer har registrert at Regjeringen og UDI har iverksatt flere tiltak for å kunne behandle et høyt antall asylsøkere. Disse medlemmer tolker dette slik at Regjeringen vil videreføre en "åpen dør"-politikk, og vil akseptere en fremtidig stor asyltilstrømming til Norge. Disse medlemmer tar sterk avstand fra dette.

Disse medlemmer mener Regjeringen i sin helhet burde rette fokus på integreringspolitikken, særlig

med tanke på den lave arbeidsdeltakelsen blant enkelte innvandregrupper.

Disse medlemmer viser til at 85 pst. eller nærmere 12 000 av asylsøkerne ikke kunne/ville redegjøre for sin identitet i 2002. Det kan virke som at mange asylsøkere synes å spekulere i økte muligheter for opphold hvis man skjuler sine spor, enten ved feil opplysninger eller rett å slett å fjerne sine dokumenter. Disse medlemmer mener asylsøkere som kommer til Norge uten identitet bør integreres i lukkede mottak, inntil identiteten er kjent. Dette både av hensyn til rikets sikkerhet og med sikte på å redusere antall "asylhoppere", det vil si personer som har gjort det til sitt levebrød å søke asyl i forskjellige land.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen i revidert budsjett om å nedjustere årets budsjetterte mottak av asylsøkere fra 12 000 til 6 000."

"Stortinget ber Regjeringen intensivere etablering av "utvidede", lukkede UDI-mottak."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen ikke iverksette forsøk med privat bosetting av asylsøkere.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen i revidert budsjett om å nedjustere årets budsjetterte mottak av asylsøkere fra 12 000 til 6 000.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen intensivere etablering av "utvidede", lukkede UDI-mottak.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og råder Stortinget gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:55 (2001-2002) - forslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Andersen og Per Sandberg om å stanse alle forsøk og prosjektering av privat bosetting av asylsøkere - bifalles ikke.

Oslo, i kommunalkomiteen, den 22. mars 2002

Magnhild Meltveit Kleppa
leder

Kari Lise Holmberg
ordfører

Hans Kristian Hogsnes
sekretær